

בית המשפט העליון

עמוד שער להודעת פקס

אל :	נוי אסף
מספר פקס :	097677850
מאת :	מזכירות בית המשפט העליון
מספר פקס :	02 6759648
מספר טלפון :	077-2703333
מועד השליחה: 26/11/2019 13:42:15	

החלטה בתיק רע"א 006541/19

בית המשפט העליון

רע"א 6541/19

לפני: כבוד השופט י' עמית

המבקשת: קופת חולים לאומית

נגד

המשיבים: 1. ג'ול סרחאן
2. מדינת ישראל - משרד הבריאות

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי
מרכז-לוד בת"א 007738-06-15 שניתנה ביום 07.08.2019
על ידי כבוד השופטת ורדה מרוז

בשם המבקשת: עו"ד אלי פילרסדורף ועו"ד שרון פכר

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז (כב' השופטת ו'
מרז) בת"א 7738-06-15 מיום 7.8.2019, בגדרה התקבלה בקשת המשיב לתקן את כתב
תביעתו על דרך צירוף חוות דעת רפואית נוספת.

2. ביום 11.6.2015 הגיש המשיב תביעה בגין רשלנות רפואית נגד קופת חולים
לאומית (להלן: המבקשת) וכנגד המדינה. במסגרת התביעה נטען כי המבקשת שגתה
באבחון המשיב כחולה סכיזופרניה, וטיפולו בו בהתאם לאבחון שגוי זה. לכתב
התביעה צורפה חוות דעת, לפיה המשיב "אינו חולה בסכיזופרניה, ומעולם לא היה
חולה בסכיזופרניה" (להלן: חוות הדעת הראשונה). מחוות הדעת עולה כי בשנת 1992
המשיב אושפז אשפוז כפוי, שנטען כי היה בלתי חוקי, עקב התקפי חרדה. במהלך
האשפוז המשיב אובחן כחולה סכיזופרניה וטופל בהתאם באופן מאסיבי במשך מספר
שנים. בשנת 1998 המשיב אובחן לראשונה כסובל ממאניה דפרסיה – הדיאגנוזה לה
נטען אף בחוות הדעת הראשונה. בשנת 2001 הטיפול התרופתי הוסב מטיפול במחלת
הסכיזופרניה לטיפול במחלת המאניה דפרסיה. בשנת 2009 החל המשיב בהליך גמילה
הדרגתי מהטיפול התרופתי, עד שנכון לכתיבת חוות הדעת המשיב לא טופל באופן
קבוע.

3. במהלך ההליך נטען לסילוק על הסף בגין התיישנות. לטענת המבקשת יש למנות את מועד ההתיישנות משנת 1992, אז נטען להתרשלות המבקשת באבחון המשיב. המשיב טען כי יש למנות את תקופת ההתיישנות משנת 2010, שכן רק בשנה זו הוא נגמל מהטיפול התרופתי ועילת התביעה התגבשה. בהחלטה מיום 9.9.2015 בית המשפט קבע כי סוגיה זו טעונה בירור עובדתי מעמיק ולכן היא תוכרע לאחר שמיעת הראיות. במסגרת ההליך התקיימו חמש ישיבות קדם משפט, וניסיונות לקדם הסכם פשרה שלא צלחו.

4. ביום 21.3.2019, כארבע שנים לאחר הגשת התביעה, הוגשה על ידי המשיב בקשה לתיקון כתב תביעה, וזאת על דרך של הגשת חוות דעת רפואית חדשה לפיה מעולם לא סבל ממחלת נפש כלשהי (להלן: חוות הדעת השנייה). מחוות הדעת עולה כי כיום, בחלוף זמן רב שבמהלכו המשיב כבר אינו מטופל בתרופות, הוא סובל מהתקפי חרדה בלבד – המצב בו היה עובר לאשפוז הראשון בשנת 1992 – ונוטל תרופות במינונים מזעריים בלבד בעת ההתקף. במסגרת הבקשה נטען כי רק לאחר הגשת התביעה, רופאים רבים אמרו למשיב שאינו חולה כלל, או-אז פנה המשיב לאבחון חדש, ומכאן בקשתו לתקן את כתב התביעה. לטענת המשיב אין מדובר בשינוי משמעותי מחוות הדעת הראשונה עליה נסמכה התביעה, ולדבריו "הדבר החשוב מכל לתובע הוא שיעשה צדק ושכית המשפט יפסוק כי הוא אדם נורמטיבי, שאינו סובל ממחלת נפש ואינו 'משוגע'".

5. בהחלטה מיום 7.8.2019 אושרה בקשת המשיב להגשת כתב תביעה מתוקן, על דרך של הגשת חוות הדעת השנייה, מהסיבה שהתיקון המבוקש לא מהווה שינוי של עילת התביעה. בית משפט קמא הכריע ש"המעשה המובא לדיון" המגדיר את עילת התביעה הוא אבחון המשיב כחולה סכיזופרניה בשנת 1992, ועילה זו נותרה על כנה אף בגדר הבקשה לתיקון כתב התביעה. באשר לטענה כי למשיב היו מסמכים המעידים שאינו חולה כלל, עובר להגשת התביעה, הכריע בית משפט קמא כי הוא לא זוקף זאת לחובתו של המשיב, "על מנת ליתן למבקש את יומו בבית המשפט, ובהתחשב בכך כי הדבר החשוב מכל עבורו הוא לנקות את שמו ולקבוע כי הוא אדם בריא". בנוסף, נקבע כי התיקון יתאפשר בכפוף לתשלום הוצאות על ידי המשיב למבקשת ולמדינה בסך 6,000 ₪ כל אחת, כדי לאפשר להן להיערך מחדש לאור תיקון כתב התביעה.

6. על כך נסבה הבקשה שלפניי.

המבקשת העלתה מספר טענות. ראשית, כי תיקון כתב התביעה משמעותו הוספת עילה חדשה, שכן אינו דומה אבחון שגוי בין שתי מחלות, לאבחון אדם בריא כאדם חולה. לטענתה, עילה חדשה זו התיישנה אף לאור גרסתו של המשיב לפיה מניין תקופת ההתיישנות החל בשנת 2010; שנית, כי בקשתו של המשיב לא נתמכה בתצהיר; שלישית, כי תיקון כתב התביעה יפגע במבקשת ובמדינה כיוון שהוגשו חוות דעת מטעמן בהתאם לחוות דעת המשיב, הוגשו תחשיבי נזק מטעם הצדדים, ונערכו חמש ישיבות קדם משפט; רביעית, כי מדובר בשתי חוות דעת סותרות אשר אינן יכולות לדור בכפיפה אחת. לבסוף טענה המבקשת כי מחוות הדעת עולה ששנים עובר להגשת התביעה היו בידי המשיב מסמכים המצביעים כי אינו חולה במחלה כלשהי, ולמרות זאת בחר להגיש את חוות הדעת הראשונה לפיה הוא חולה במאניה דפרסיה. היינו, לא מדובר במצב בו לאחר התביעה נודע למשיב כי הוא אדם בריא, אלא במצב בו לאחר התביעה החליט המשיב להשתמש במידע – שהיה בידו במשך שנים – שהוא אדם בריא.

דיון והכרעה

7. נקודת המוצא בנוגע לתיקון כתבי טענות היא ליברלית (ראו, לדוגמה, רע"א 159/18 לביא חברה להנדסה (ב.י.) בע"מ נ' נציגות בית הדירות הרצל רוזנבלום 8-10 ת"א, בפסקה 9 והאסמכתאות שם (17.4.2018)). עם זאת, הלכה ידועה היא כי אין להתיר לתובע לתקן את תביעתו אם התיקון מגלה עילה חדשה, כאשר בעת הגשת הבקשה התיישנה עילה זו. כאשר מוגשת בקשה לתיקון כתב תביעה יש לבחון, בין היתר, את השאלה האם יש בתיקון כדי לגרוע מן הנתבע טענת התיישנות שהייתה עומדת לו אלמלא התיקון (ראו: ע"א 728/79 קירור אגודה שיתופית חקלאית מרכזית למשקי עמק חפר והשומרון בע"מ נ' זייד, פ"ד לד(4) 126, 131-132 (1980); רע"א 11137/05 אליהו חברה לביטוח בע"מ נ' מגן דוד אדום לישראל (21.3.2009)). במקרה דנן, ככל שהבקשה לתיקון כתב תביעה מגלה עילה חדשה, הרי שחלה התיישנות לגביה, ואין להתירה.

8. האם כתב התביעה המתוקן מגלה עילת תביעה חדשה?

המונח "עילת תביעה" בהקשר של תיקון כתב תביעה, משמש במשמעותו הצרה והיא "המעשה המובא לדיון" (ראו: רע"א 6863/12 מחאמיד נ' שירותי בריאות כללית, בפסקה 9 (24.2.2013) (להלן: עניין מחאמיד); וכן ראו יואל זוסמן סדרי הדין האזרחי 346 (מהדורה שביעית, שלמה לויין עורך, 1995)). המקרה שלפנינו הוא גבולי, והוא ממחיש שוב כי "קו הגבול בין עילת תביעה חדשה - שאז אין לאפשר התיקון

מקום בו יש בכך כדי לעקוף טענת התיישנות - לבין תיקון גרידא של כתב התביעה, אינו תמיד פשוט" (רע"א 8073/18 קופת חולים לאומית נ' פלונית, בפסקה 6 (19.12.2018) (להלן: עניין קופת חולים)). נוכח גבוליות המקרה, מצאתי שלא להתערב בהחלטה, בין היתר, לאור ההלכה לפיה לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בהחלטות הערכאה הדיונית הנוגעות לתיקון כתבי טענות (רע"א 5807/18 לדר נ' אשר, בפסקה 9 והאסמכתאות שם (23.10.2018)).

9. העילה נשוא כתב התביעה היא רשלנותה של המבקשת באבחון המשיב כחולה סכיזופרניה והטיפול בו בהתאם לאבחנה זו. כתב התביעה עצמו לא מציין מה האבחון הנכון ורק בחוות הדעת שצורפה לכתב התביעה נאמר כי המשיב סובל מהפרעה ביפולרית (מאניה דפרסיה). חוות דעת רפואית אינה מגדירה את עילת התביעה, אלא תפקידה לתמוך בה מבחינה ראייתית (רע"א 1527/09 מדינת ישראל - משהב"ט נ' אבו עודה פסקה 6 (14.10.2009)). הגם שבמקרים מסוימים ניתן לראות בחוות הדעת הרפואית מסמך המקים את עילת התביעה עצמה (רע"א 1118/06 הראש נ' מדינת ישראל (7.2006)), הרי ש"בדרך כלל אין בתיקון כתב התביעה בדרך של הוספת חוות דעת רפואית משום שינוי או תיקון של עילת התביעה" (רע"א 4046/09 התעשייה הצבאית לישראל בע"מ נ' מונסונגו (5.10.2009)).

10. במקרה דנן, איני סבור כי חוות הדעת הראשונה שצורפה לכתב התביעה הקימה את עילת התביעה עצמה, שהיא האבחון השגוי של המשיב כחולה סכיזופרניה. גם מחוות הדעת השניה, נשוא בקשת התיקון, עולה האבחון השגוי של המשיב כחולה סכיזופרניה. שתי חוות הדעת עוסקות באותה תשתית עובדתית ובאותו פרק זמן בחיי המשיב, ואיני רואה נפקות להבחנה בדיאגנוזה באשר למצבו בפועל (ראו והשוו עניין קופת חולים). מובן כי ככל שיתברר כי שתי חוות הדעת סותרות זו את זו, הדבר עלול להיזקק לחובתו של המשיב ולהחליש את תביעתו (רע"א 3686/16 פלונית נ' מדינת ישראל - המרכז הרפואי ת"א ע"ש סודאסקי (איכילוב), בפסקה 10 (26.7.2016)), אך אין בכך כדי לחסום דרכו של המשיב כבר בשלב זה.

11. כאמור, קו הגבול בין עילת תביעה חדשה לבין תיקון גרידא של כתב תביעה, אינו תמיד פשוט. בעניין קופת חולים נקבע כי השוני בסיבת המוות בין שתי חוות הדעת (הלם ספטי לעומת תסחיף ריאתי), אינו בגדר עילת תביעה חדשה. לעומת זאת, בעניין מחאמיד נקבע כי השוני בין חוות דעת בגדרה נטען לרשלנות במהלך הניתוח לעומת חוות דעת בגדרה נטען לרשלנות לאחר הניתוח, הוא בגדר עילת תביעה חדשה. בדומה, בעניין פלוני (רע"א 4699/18 פלוני נ' בית חולים העמק (15.8.2018) נקבע כי השוני בין

חוות הדעת בגדרה נטען לרשלנות במהלך הלידה, לעומת חוות דעת בגדרה נטען לרשלנות במהלך ההיריון, הוא בגדר עילת תביעה חדשה. גם בעניין שירותי בריאות כללית (רע"א 4645/19 פלוני נ' שירותי בריאות כללית (11.9.2019)) נקבע כי השוני בין חוות הדעת בגדרה נטען לרשלנות במהלך ההיריון, לעומת חוות דעת בגדרה נטען לרשלנות בשלב שלפני ההיריון הוא בגדר עילת תביעה חדשה. ובדומה, ברע"א 4371/19 פלוני נ' פלוני (8.9.2019) נקבע כי השוני בין טענת רשלנות בבדיקת סקירת מערכות במהלך ההיריון לעומת טענה להפרה של חובת הגילוי, הוא בגדר עילת תביעה חדשה.

12. הגענו אפוא למסקנה, כי חוות הדעת השניה אינה בגדר עילה חדשה. ברם, בכך לא מתמצה הדיון בשאלה האם יש להתיר את תיקון כתב התביעה. אף אם חוות הדעת הרפואית השנייה נופלת בגדרה של עילת התביעה המקורית, ולא מתעוררת בעיה של התיישנות – יש לבחון את הפגיעה הפוטנציאלית בהגנתו של הצד שכנגד כתוצאה מהתיקון. ככל שבקשת התיקון הוגשה מאוחר יותר על פני ציר הזמן של ההליך המשפטי – כך נטיית בית המשפט תהיה לדחותה (רע"א 7192/14 דוד צוקר ובניו חברה לבניין ולהשקעות בע"מ נ' דוד צוקר (1.1.2015)). יחד עם זאת, נקבע לא אחת כי כל עוד נזקו של הצד שכנגד מתמצה בטרחה הדיונית הנוספת שנגרמה לו עקב התיקון, ניתן לפצותו על ידי פסיקת הוצאות לטובתו (ע"א 3092/90 אגמון נ' פלדבוי, פ"ד מו(3) 214, 218 (1992)).

גם בנקודה זו, המקרה שבפנינו גבולי. התיקון המבוקש הוגש כארבע שנים לאחר הגשת התביעה, לאחר שקוימו 5 ישיבות קדם משפט, הוגשו חוות דעת מטעם המבקשת והמדינה והוגשו תחשיבי נזק מטעם הצדדים. מנגד, הליך ההוכחות טרם החל, ובית המשפט, שכערכאה הדיונית התרשם ישירות מהנפשות הפועלות, סבר כי נוכח רגישותו של הנושא וכמיהתו של המשיב להכרה במצבו הנפשי האמיתי, יש להתיר את התיקון בכפוף לתשלום הוצאות. משכך, ולאור הנטייה שלא להתערב בהחלטות דיוניות כגון דא, איני רואה להתערב בשיקול דעתו של בית המשפט המחוזי.

13. סוף דבר, שהבקשה נדחת. משלא נתבקשה תגובה, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ח בחשוון התש"ף (26.11.2019).

ש ו פ ט

עכב 19065410_E03.docx
מרכז מידע, טל' 3852,077-2703333 ; אתר אינטרנט, <http://supreme.court.gov.il>